

85
SK

FACTS

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Hodnotenie, odstraňovanie a výrazné znižovanie rizík pri práci Zhrnutie správy agentúry

Úvod

Hodnotenie rizík je základom úspešného riadenia ochrany zdravia a bezpečnosti a je kľúčom k zníženiu počtu úrazov súvisiacich s prácou a chorôb z povolania. Pokiaľ sa riadne uplatňuje, môže zvýšiť nielen úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku, ale aj celkovú výkonnosť podniku.

V rámci podpory európskej kampane v rokoch 2008/2009 s názvom „zdravé pracoviská“ zameranej na hodnotenie rizík sa v správe predkladajú informácie o úspešných zásahoch na pracoviskách, ktoré viedli k odstráneniu alebo podstatnému zníženiu rizík. Správa je určená osobám zodpovedným za vykonávanie hodnotenia rizík na pracoviskách a za prijímanie rozhodnutí o preventívnych opatreniach.

Zo širokého spektra povolání a hospodárskych odvetví v celej Európe sme vybrali osemnásť ukázkových prípadov a sedem vzorových príkladov, ktoré názorne približujú, ako konkrétne podniky prístupujú k hodnoteniu a riadeniu rizík. Zatiaľ čo niektorým spoločnostiam sa podarilo rozpoznané riziko odstrániť alebo mu predísť, iné ho zásadne znížili. Opatrenia prijaté na hodnotenie a riadenie rizík je možné opakovane použiť v podobných povolaniach a hospodárskych odvetviach aj v rámci iných členských štátov EÚ. Bude samozrejme potrebné prispôbiť ich špecifickej situácii jednotlivých priemyselných odvetví alebo pracovísk.

Hlavné závery správy

Množstvu rizík je možné úplne predísť alebo ich odstrániť. Zostávajúce riziko je potom vyhodnotený ako nízke alebo nepatrné. Správa uvádza, ako je takéto výsledky možné dosiahnuť, a to prostredníctvom ukázkových príkladov týkajúcich sa rizík súvisiacich s elektrickým prúdom, ručnou manipuláciou, nechráneným zaobchádzaním s nebezpečnými látkami alebo expozíciou hluku.

V ďalších prípadoch, v ktorých nie je možné riziká úplne odstrániť, je cieľom väčšiny opísaných opatrení „bojovať s rizikami priamo pri zdroji“, t. j. preventívne opatrenia sa zameriavajú na zdroje rizík. To často vedie k výraznému zníženiu úrovne závažnosti rizika. V správe sa uvádza ako sa takéto výsledky dosahujú v oblastiach, ako sú prevencia úrazov, organizácia práce, expozícia prachu, pilinám alebo elektromagnetickým poľiam.

Základné faktory úspechu

Základné faktory úspechu v súvislosti s efektívnym hodnotením rizík uvedené v správe sú tieto:

Matti Saari, s povolením spoločnosti Skanska Finland

- Podrobné hodnotenie rizík je logickým a štruktúrnym predpokladom efektívneho odstraňovania/znižovania rizík.
- Silná motivácia významnej a vplyvnej skupiny (napr. oddelenie, riadiaci výbor zamestnancov, zamestnávateľ). Vysoká motivácia iniciátorov opatrenia na riadenie rizík alebo konkrétneho rizika a žiadne výrazné námietky iných strán, či už z prostredia danej inštitúcie alebo mimo neho.
- Podpora zo strany najvyššieho vedenia. Takáto podpora je nevyhnutná na zabezpečenie potrebných zdrojov pre projekt, ako napríklad finančných prostriedkov, ľudských zdrojov, vybavenia a podobne.
- Zapojenie príslušných aktérov, napr. samotných zamestnancov, oddelenia ľudských zdrojov, finančného oddelenia, odborníkov na BOZP z praxe atď. Dôležitou skupinou, ktorú je potrebné motivovať a zapojiť hneď od začiatku, sú zamestnanci. Mali by sa podieľať nielen na samotnej analýze rizík, ale aj na hľadaní a zavádzaní možných riešení. Ich praktické a podrobné znalosti a schopnosti sú často potrebné na vyvinutie účinných preventívnych opatrení.
- Kvalitná analýza/dobré znalosti dostupných potenciálnych riešení, osvedčenej praxe a vedeckých alebo technologických inovácií.
- Atmosféra dôvery a spolupráce medzi kľúčovými aktérmi zapojenými do procesu hodnotenia rizík.
- Nepriťomnosť zásadných prekážok brániacich prijatiu preventívnych alebo ochranných opatrení. Medzi ne patria:
 - hospodárske prekážky, ako napríklad nedostatok finančných prostriedkov alebo negatívne hodnotenie rentability,

- nedostatok dostupných riešení, ako napríklad alternatívne technológie, strojové vybavenie, pracovné postupy,
- negatívny dosah na iných (zamestnancov, oddelenia) prenesením rizika na inú oblasť.

Ďalšie faktory úspechu

Okrem základných faktorov úspechu, ktoré sú spoločné pre všetky ukázkové príklady, z analýzy týchto prípadov vyplýva, že existujú niektoré ďalšie faktory, ktoré aktérov motivujú k vyvíjaniu mimoriadneho úsilia na dosiahnutie vysoko nadpriemerných výsledkov. Medzi tieto ďalšie faktory patria:

- vysoká motivácia stať sa najlepším v danom odvetví alebo jednoducho snaha byť čo najlepší resp. snaha zlepšiť dobré meno podniku alebo povest' oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia;
- kľúčová úloha daného pracoviska (alebo osôb vystavených riziku) v rámci pracovného procesu;
- existujúce ťažkosti s nahrádzaním práceneschopných zamestnancov;
- interné kapacity na hľadanie (a rozvíjanie) účinných riešení;
- dostupnosť jednoduchých riešení, závažných rizík;
- náležité monitorovanie prijatých preventívnych alebo ochranných opatrení (Skutočne sa vykonávajú opatrenia? Fungujú? Sú primerané?);
- dostupnosť externej podpory v prípade zložitých alebo veľmi inovatívnych riešení;
- motivácia znížiť náklady súvisiace s úrazmi a chorobami vo vysoko rizikových povolaniach a oblastiach.

Pokiaľ sa tieto faktory priradia k základným faktorom úspechu, zdá sa, že je možné dosiahnuť výrazné zníženie alebo dokonca odstránenie rizika.

Väčšina prípadových štúdií predstavuje kombináciu preventívnych opatrení (boj s rizikami pri zdroji, prispôsobenie pracovnej činnosti jednotlivcovi, prispôsobenie sa technickému pokroku, poskytnutie náležitých pokynov zamestnancom atď.). Prijatie týchto vzájomne prepojených opatrení je takisto jedným z kľúčových faktorov úspechu.

Prínosy vykonania riadneho hodnotenia rizík

Niektoré z prínosov vykonávania riadneho a podrobného hodnotenia rizík a odstránenia alebo výrazného zníženia rizík na pracovisku sú jasne opísané v týchto príkladoch:

- zdravé a bezpečné pracoviská (menej častá práceneschopnosť, nižšia fluktuácia zamestnancov, motivovaná pracovná sila, menej sťažností, lepšie pracovné prostredie, menej ťažkostí zapríčinených vysokou úrovňou hluku, prácou v neprirodzených polohách, vysokými teplotami atď.);
- zníženie nákladov spojených s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;

- v niektorých prípadoch sú celkové náklady riešenia nižšie než náklady na predchádzajúce riešenie/predchádzajúci stav;
- zavedené zmeny (reorganizácia pracoviska, nové alebo prispôbosené strojové vybavenie, nové pracovné postupy) nie sú len bezpečnejšie a prijateľnejšie pre zdravie, ale tiež účinnejšie a produktívnejšie;
- prijaté riešenie umožňuje vykonávanie práce širšiemu spektru zamestnancov (napríklad z dôvodu zníženia podielu požadovanej fyzickej sily).

Systematické hodnotenie rizík preto zvyšuje úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku a celkovú výkonnosť podniku.

Prípadová štúdia – Predchádzanie poraneniam injekčnými ihlami – Nemocnice spolkovej krajiny Bádensko-Württembergsko

V rámci tohto projektu sa v snahe znížiť výskyt poranení injekčnými ihlami u nemocničného personálu zaviedlo nové bezpečnostné vybavenie, pričom jeho zavedenie sprevádzali opatrenia v oblasti školenia a vzdelávania.

Prípadová štúdia – Obmedzenie ručnej manipulácie s bremenami – spoločnosť Azimut Yachts

Z predbežného hodnotenia rizík súvisiacich s ručnou manipuláciou s bremenami v dokoch spoločnosti vyplynulo, že riziká sa spájajú najmä s hriadeľovým zariadením. S cieľom znížiť tieto riziká sa postavil kladkostroj, čím sa úplne zmenil postup práce a znížila sa tak potreba ručnej manipulácie s bremenami.

Ako správu získať

Úplné znenie správy v angličtine je dostupné na webovej stránke agentúry, odkiaľ je možné si ju bezplatne stiahnuť: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view>

Tento informačný leták je dostupný vo všetkých jazykoch EÚ na adrese: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Ďalšie informácie

„Zdravé pracovisko. Dobré pre vás. Dobré pre podnikanie. Európska kampaň o hodnotení rizík“ je témou európskej kampane v rokoch 2008/2009 vedenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EÚ-OSHA) vo viac než 30 krajinách vrátane všetkých členských štátov EÚ. Tento informačný leták bol vydaný v rámci podpory kampane.

Ďalšie informačné letáky z tejto série a ďalšie informácie o hodnotení rizika je možné nájsť na tejto adrese:

<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

Tento zdroj sa priebežne dopĺňa a aktualizuje.

Priamy odkaz na európsku kampaň: <http://hw.osha.europa.eu>

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPAGNE/ŠPANIELSKO

Tel.: +34 944 79 43 60, Fax +34 944 79 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

© Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja. Printed in Belgium, 2009

